

Å r s r a p p o r t

2006

ØKOKRIM

ØKOKRIMS MÅL OG VERDIER

Den sentrale enhet for etterforskning og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (ØKOKRIM) er kompetansesenteret i politiet og påtalemyndigheten for bekjempelse av disse kriminalitetsformene. ØKOKRIM er både et sentralt særorgan i politiet og et statsadvokatembete med nasjonal myndighet.

Visjon og overordnet mål

Norge er et godt land å leve i. Vi har mange viktige verdier å verne. Kriminalitet er en trussel mot disse verdiene. Ved å bekjempe kriminalitet bidrar ØKOKRIM til å verne viktige verdier i det norske samfunnet. *Vern av viktige verdier er ØKOKRIMs visjon.*

ØKOKRIMs overordnede mål er i størst mulig grad å bidra til allmennprevensjon og sikre lovlighet på våre ansvarsområder - økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet.

ØKOKRIMs oppgaver

Innenfor økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet har ØKOKRIM til oppgave å

- avdekke, etterforske, påtale og iretteføre egne saker
- bistå nasjonale og utenlandske politi- og påtalemyndigheter
- heve politiets og påtalemyndighetens kompetanse og drive opplysningsvirksomhet
- drive kriminaletterretning og behandle rapporter om mistenkelige transaksjoner
- være rådgivende organ for sentrale myndigheter
- delta i internasjonalt samarbeid

Allmennprevensjon oppnås best ved at vi gjennom arbeidet med konkrete straffesaker – egne saker og bistandssaker – sender ut et signal til allmennheten om at det er forbundet med en strafferisiko å overtre reglene på våre områder. Den største andelen av ØKOKRIMs ressurser skal brukes på arbeidet med konkrete straffesaker.

Kjerneverdier

Overfor omverdenen og kolleger ved ØKOKRIM skal medarbeiderne ved enheten opptre i henhold til fire kjerneverdier; vi skal være *ærlige, dyktige, engasjerte og inkluderende.*

TILBAKEBLIKK	2
GENERELT OM ØKOKRIM	4
ØKOKRIMS OPPGAVER	4
ORGANISASJON	4
STATISTIKK	6
BISTAND	11
RAPPORTER OM MISTENKELIGE TRANSAKSJONER	12
KOMPETANSEUTVIKLING, OPPLYSNINGSVIRKSOMHET OG FOREBYGGENDE ARBEID	12
SAMARBEID MED KONTROLLORGANENE	14
RÅDGIVNING OVERFOR SENTRALE MYNDIGHETER	14
INTERNASJONALT SAMARBEID	14
ØKONOMISK KRIMINALITET	16
MILJØKRIMINALITET	22

Tilbakeblikk 2006

2006 var et stødig arbeidsår for ØKOKRIM. Vi hadde et relativt høyt antall rettsdager (likevel ikke fullt så høyt som rekordåret 2004), og domstolene avsa en rekke dommer i våre saker med antatt stor allmennpreventiv virkning.

Blant annet ble den aktuelle strafferammen (ni års fengsel) for første gang utnyttet fullt ut i en ØKOKRIM-sak (i Finance Credit-komplekset). Vi fikk den hittil strengeste dommen (seks års fengsel) for hvitvasking. Vi fikk den foreløpig strengeste avgjørelsen (tre års fengsel) i en forurensningssak, riktignok også ispedd en del økonomiske lovbrudd. Også i flere andre saker ble det ilagt lange fengselsstraffer. Vi fikk den første rettsavgjørelsen i en større sak (Ullevål-saken) om de nye korrupsjonsbestemmelsene i straffeloven. Og Høyesterett ila den hittil lengste fengselsstraffen (seks måneders fengsel) for ulovlig innsidehandel.

Sakene sender et signal til potensielle lovbrutere på ØKOKRIMs områder – økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet – om at det er forbundet med en strafferisiko å overtre reglene. De bidrar til det som dypest sett er ØKOKRIMs oppgave, nemlig å skape størst mulig grad av allmennprevensjon og sikre lovlydighet.

Flere av dommene fra 2006 er ennå ikke rettskraftige, og det gjelder generelt for ØKOKRIMs saker at det ofte tar svært lang tid før de blir endelig rettskraftige. En del av saksbehandlingstiden har vi ikke selv full kontroll med. For eksempel skal sakene berammes i rettsapparatet, og tidspunktene skal passe for alle berørte. Sakene går ofte i flere rettsinstanser. Under etterforskingen er det gjerne behov for å innhente opplysninger i utlandet, og det er ikke alltid at utenlandske myndigheter responderer så hurtig som vi skulle ønske. Men samtidig er det sider ved saksbehandlingstiden som vi selv kan bli bedre på. Saksbehandlingstiden er en løpende utfordring i store straffesaker, og vi søker hele tiden etter tiltak for å forbedre oss her.

I 2006 avsluttet ØKOKRIM bistanden til å opprette økoteam i politidistriktene. Vi er nå tilbake til hovedsakelig rent saksrettet bistand. Opprettelsen av økoteam har medført at vi i de fleste politidistriktene møter mer kompetente bistandsmottakere enn tidligere.

I budsjettet for 2006 fikk ØKOKRIM tilført friske midler for å styrke arbeidet mot hvitvasking av utbytte av straffbare handlinger. Midlene er benyttet dels til å styrke Enheten for finansiell etterretning (som tidligere het Hvitvaskingsteamet), derunder til ansettelse av en egen analytiker, dels til opprettelsen av et nytt team – Heleri- og hvitvaskingsteamet – som vil ha til oppgave særlig å etterforske og irretteføre saker som har sitt utspring i MT-rapporter (dvs. rapporter om mistenkelige transaksjoner som ØKOKRIM mottar i henhold til hvitvaskingsloven). Samtidig ble det tilført midler for utvikling av et nytt datasystem for behandling av MT-rapportene. Utviklingen av dette skjer i samarbeid med Politiets data- og materielltjeneste.

Ansettelsen av en analytiker sammen med utviklingen av ELMO og innføringen av Indicia – politiets nye etterretningssystem – vil innebære en opprusting av etterretningsaktiviteten ved ØKOKRIM. Vi deltar i utredningen av en ny etterretningsstrategi for politiet og er med i programkomitéen for det nasjonale etterretningsmøtet. I 2006 innga vi bidrag til Politidirektoratets rapport om tendenser i kriminaliteten – utfordringer i Norge i 2007-2009, og vi utarbeidet en egen kriminalitetsanalyse på våre områder.

I tillegg til arbeidet med egne saker, bistand og etterretning gjennomførte vi også i 2006 en del utadrettet kompetansehevende virksomhet, både overfor politidistriktene og andre.

I 2006 ble det dessuten gjennomført flere interne prosjekter og prosesser. I og for seg var dette ikke noe spesielt for 2006. Vi har gjennomført flere slike også tidligere, og flere vil komme senere. Det er nødvendig i et moderne arbeidsliv stadig å vurdere om organiseringen av virksomheten, arbeidsmåtene, medarbeidernes kompetanse og innflytelse mv. er innrettet på en optimal måte. Samtidig er det viktig at slike interne prosjekter og prosesser i seg selv ikke er mer arbeidskrevende enn nødvendig for ikke å stjele ressurser unødige fra de egentlige oppgavene. I 2006 gjennomførte vi blant annet en arbeidsmiljøundersøkelse, et prosjekt om ny målstruktur for ØKOKRIM, vi startet en OU-prosess og vi hadde et såkalt ordinært tilsyn fra Politidirektoratet og riksadvokaten. Flere av spørsmålene som var til vurdering i disse sammenhengene, vil bli fulgt opp i 2007.

ØKOKRIM scoret høyt også i 2006 på MMIs årlige profilundersøkelse av norske etater og organisasjoner. Det er krevende å opprettholde et godt omdømme. Dette er en utfordring vi er innstilt på å mestre!

Einar Høgetveit
ØKOKRIM-sjef

Generelt om ØKOKRIM

Den sentrale enhet for etterforsking og påtale av økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet – ØKOKRIM – ble opprettet i 1989.

ØKOKRIM er både et særorgan i politiet og et statsadvokatembete med nasjonal myndighet. ØKOKRIM er administrativt og budsjettmessig underlagt Politidirektoratet. Når det gjelder straffesaksbehandlingen, er ØKOKRIM underlagt Riksadvokaten.

De formelle reglene om ØKOKRIM finnes i påtaleinstruksen kapittel 35.

ØKOKRIMs oppgaver

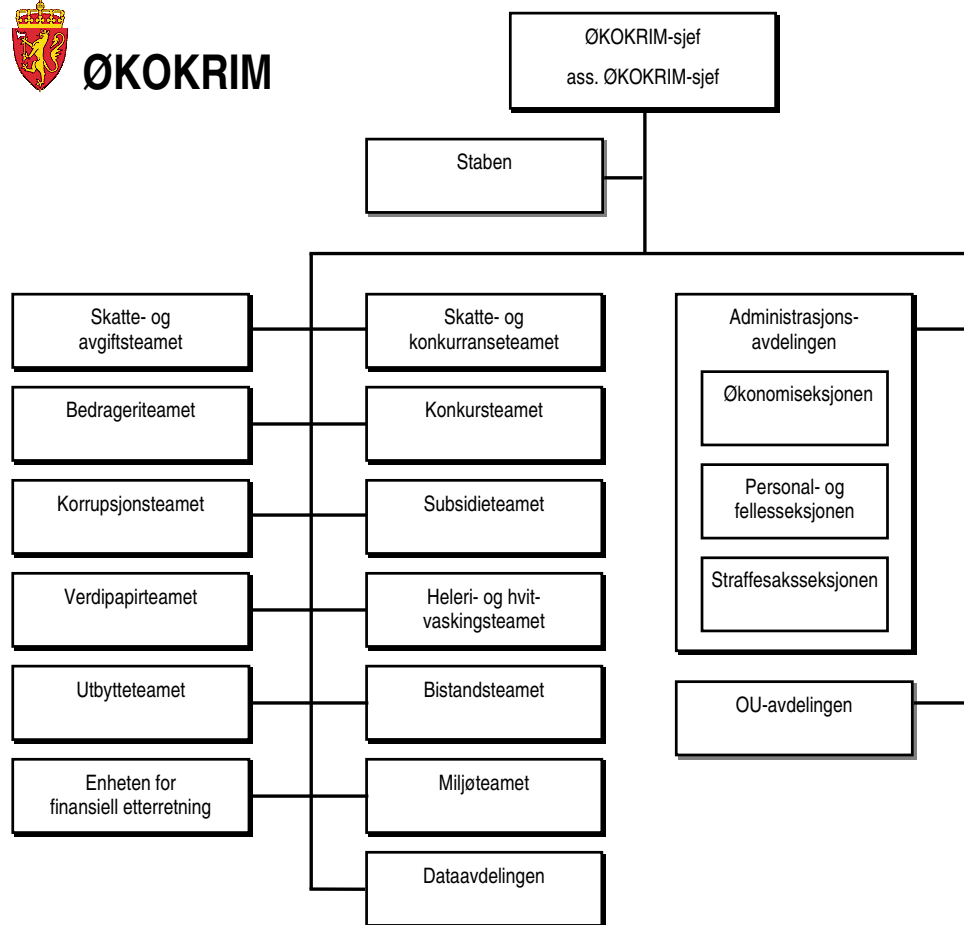
Innenfor områdene økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet har ØKOKRIM til oppgave å

- avdekke, etterforske, påtale og iretteføre egne saker
- bistå norske og utenlandske politi- og påtalemyndigheter
- heve politiets og påtalemyndighetens kompetanse og drive opplysningsvirksomhet
- drive kriminaletterretning og behandle rapporter om mistenkelige transaksjoner
- være rådgivende organ for sentrale myndigheter
- delta i internasjonalt samarbeid

Organisasjon

ØKOKRIM har en flat organisasjonsstruktur. Ledelsen består av ØKOKRIM-sjef og assisterende ØKOKRIM-sjef. Ledelsen får bistand i det daglige arbeidet av en stab, som består av administrasjonssjefen, en politiinspektør, en seniorrådgiver med økonomifaglig bakgrunn, en kommunikasjonsrådgiver og en førstestatsadvokat (teamleder). Etterforskingen foregår i faste, tverrfaglige team. I 2006 hadde ØKOKRIM tolv etterforskingsteam. Hvert team har et hovedansvar for bestemte fagområder (jf. organisasjonskartet på side fem). De fleste teamene har som hovedoppgave å etterforske og aktorere egne straffesaker. Bistandsteamet yter bistand til politidistriktene. Også andre team – særlig Miljøteamet og Utbytteteamet – yter bistand på sine fagområder. Enheten for finansiell etterretning (EFE) mottar og behandler rapporter om mistenkelige transaksjoner (MT-rapporter) og annen etterretningsinformasjon. I tillegg til etterforskingsteamene har ØKOKRIM en organisasjonsutviklingsavdeling, en dataavdeling og en administrasjonsavdeling. Administrasjonsavdelingen består av en personal- og fellesseksjon, en økonomiseksjon og en straffesaksseksjon.

Organisasjonskartet vises på neste side.

* Heleri- og hvitvaskingsteamet ble opprettet i 2006.

Etterforskningsteamene er satt sammen av spesialetterforskere, dels med politibakgrunn, dels med økonomisk eller miljøfaglig bakgrunn. De fleste teamene har også en politiadvokat. Hvert team ledes av en førstestatsadvokat bortsett fra Utbytteamet og Enheten for finansiell etterretning som ledes av statsadvokater, og Bistandsteamet som ledes av en politiinspektør. Etterforskere fra andre politidistrikter eller medarbeidere fra kontrollatene trekkes inn i etterforskningen av ØKOKRIMs egne saker ved behov.

Stillinger

Ved utgangen av 2006 hadde ØKOKRIM hundre og tretti faste stillingshjemler, to engasjementstillinger og fem hospitantstillinger.

Tabellen nedenfor viser stillingsutviklingen de fem siste årene.

1.	2002	2003	2004	2005	2006
Stillinger					
Faste	115	126	130	119	130
Engasjementer	3	0	0	1	2
Hospitanter	6	6	6	5	5
Sum	124	132	136	125	137

Budsjett

I 2006 hadde ØKOKRIM et budsjett på ca. 116 864 millioner kroner. Beløpet inkluderer overskridelsesfullmakter og inntektsførte refusjoner. Av den totale budsjetttrammen var 17 millioner kroner øremerket ELMO-prosjektet. Prosjektet er ikke fullført og størstedelen av midlene overføres til 2007. Nedgangen fra 2003 til 2004 skyldes først og fremst engangsinvesteringer i forbindelse med etableringen av Politiets datakripsenter i 2003. Nedgangen fra 2004 til 2005 skyldes at Politiets datakripsenter ble overført til Kripos fra 1. januar 2005.

Tabellen nedenfor viser økonomiutviklingen de fem siste årene.

2.	2002	2003	2004	2005	2006
Økonomiutvikling					
Tildeling pr. 1.1. *	80 840 000	106 737 000	102 142 000	86 920 000	93 137 000
Tilleggstildeling/-overskridelsesfullmakt **	17 917 000	7 793 000	9 285 000	5 629 423	20 798 988
Hjemlet tildeling pr. 31.12.	103 755 000	118 136 000	111 428 000	92 549 423	116 864 180
Regnskap pr. 31.12.	103 299 000*	118 091 000*	111 179 000	92 192 014	98 711 474
* Økningen i 2002 og 2003 skyldes først og fremst oppbyggingen av Politiets datakripsenter. Fra og med 1.1.05 ble Politiets datakripsenter overført til Kripos.					
** Beløpet inkluderer øremerkede midler på 17 millioner til utvikling av ELMO. De øremerkede midlene vil nærmest i sin helhet bli overført til 2007.					

Statistikk

Tidsbruk

Saksrettet arbeid skal utgjøre ca. 2/3 av den totale tidsbruken. Med saksrettet arbeid menes etterforskning og iretteføring av egne saker, bistand til politidistriktene og til utenlandske politi- og påtalemyndigheter, samt etterretning og analysevirksomhet.

Tabellen nedenfor viser tidsbruken i prosent de fem siste årene.

3.	2002	2003	2004	2005	2006
Tidsbruken i prosent					
Egne saker	40	45	45	44	47
Etterretning/analyse	9	7	7	8	8
Bistandssaker	13	12	11	10	10
Sum saksrettet arbeid	62	64	63	62	65
Kompetanseutvikling (intern + ekstern)	9	8	9	8	9
Ekstern kontakt	4	4	3	3	3
Administrasjon, organisasjon, annet	25	24	25	27	23
Sum	100	100	100	100	100

Egne saker

ØKOKRIM bygger sin statistikk på politiets registreringssystem BL/Strasak og ØKOKRIMs egne saksdatabaser Økosak, Økostraff og Økobistand.

Strasak: I BL/Strasak registreres alle straffbare forhold.

Økosak: I Økosak registreres sakskomplekser. Ett sakskompleks kan inneholde få eller mange straffbare forhold begått av én eller flere personer/foretak. I Økosak følger man sakskomplekset fra anmeldelse frem til påtalevedtak (tiltaler, begjæringer om tilståelsesdom, forelegg, påtaleunntatelser, henleggelse). Alt som skjer i sakskomplekset etter påtalevedtak, registreres i Økostraff.

Økostraff: I Økostraff registreres påtalevedtak og rettskraftige avgjørelser (dommer og vedtatte forelegg) mot enkeltpersoner/foretak. Hvert påtalevedtak og hver rettskraftige avgjørelse kan omfatte flere straffbare forhold.

Økobistand: I Økobistand registreres ØKOKRIMs bistandssaker (sakskomplekser).

4.					
Nye sakskomplekser etter sakstype (Økosak)					
	2002	2003	2004	2005	2006
Bedrageri	10	4	4	-	5
Underslag	4	1	-	-	1
Forbrytelser i gjeldsforhold – regnskapsvertredelser	2	1	4	1	1
Skatt – merverdiavgift – toll	8	7	4	2	3
Verdipapirhandel – finans	23	6	3	5	2
Konkurransen	4	1	-	1	-
Utroskap	8	6	2	3	2
Heleri – hvitvasking	5	6	3	1	6
Dokumentfalsk	1	-	-	-	-
Økonomisk kriminalitet – annet	2	4	6	4	1
Datakriminalitet – beskyttelsesbrudd	15	11	5	-	-
Datakriminalitet – annet	10	11	1	-	-
Forurensning	5	1	3	3	1
Natur-/faunakriminalitet	2	1	2	2	3
Kulturminnekriminalitet	4	-	1	1	1
Arbeidsmiljøkriminalitet	-	1	-	2	3
Annen miljøkriminalitet	5	7	1	2	3
Sum	108	68	39	27	32
Antall straffbare forhold (Strasak)	2002	2003	2004	2005	2006
	468	405	281	148	110

Saksinntak

De fleste sakene innenfor ØKOKRIMs saksfelt behandles av politidistriktene. ØKOKRIM etterforsker og irettefører de store, komplekse, mer alvorlige og/eller prinsipielle sakene som gjelder økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Flere av sakene har forgreninger til utlandet. Hvis en sak har prinsipiell betydning, kan det være naturlig at ØKOKRIM behandler den for blant annet å avklare rettslige tolkningsspørsmål eller straffnivå. Det er ØKOKRIMs ledelse som avgjør hvilke saker som skal behandles. Når det gjelder økonomiske straffesaker, skal ØKOKRIMs ressurser først og fremst benyttes i saker som gjelder overtredelser av samfunnsmessig betydning. Eksempler på dette er alvorlige brudd på offentligrettslig reguleringslovgivning, som skatte- og avgiftsunndragelser, verdipapirkriminalitet og brudd på konkurranseregler. Andre prioriterte områder er korrupsjon, alvorlige bedragerier overfor en større krets av personer, misbruk av offentlige støtteordninger, større konkursaker og hvitvasking av utbytte fra straffbare handlinger. Dessuten ønsker vi å ha en variert og sammensatt saksportefølje hvor de fleste hovedkategoriene av økonomisk kriminalitet er representert.

Tabell fire på side sju viser inntaket av sakskomplekser de fem siste årene.

Det totale antall sakskomplekser har gått ned siden 2002. Dette er en ønsket utvikling.

ØKOKRIM prioriterer inntak av store, komplekse saker. Tabell fire på side sju viser også hvor mange straffbare forhold som inngår i sakskompleksene.

Oppklaringsprosent

Oppklaringsprosenten i straffesaksbehandlingen skal være høy. Oppklaringsprosenten beregnes ut fra registreringer i Strasak. Den angir hvor stor andel av de anmeldte/etterforskede sakene som blir avgjort med positivt påtalevedtak. De uopklarte sakene er stort sett saker som er henlagt etter bevisets stilling.

I 2006 var målet at oppklaringsprosenten skulle være på minst 80. Resultatet i 2006 viste en oppklaringsprosent på 98.

Tabellen nedenfor viser oppklaringsprosenten de fem siste årene.

5.	2002	2003	2004	2005	2006
Oppklaringsprosent (Strasak)	86	86	92	86	98

Saksbehandlingstid

Behandlingstiden for straffesakene skal være kort. Saksbehandlingstiden regnes fra det tidspunkt da etterforskning igangsettes til påtalevedtak treffes.

I 2006 var målet at gjennomsnittlig saksbehandlingstid for opklarte saker ikke skulle overstige 290 dager. Resultatet i 2006 viser en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på 465 dager. Det arbeides spesielt med å bedre denne måloppnåelsen.

Tabellen nedenfor viser saksbehandlingstiden de fem siste årene.

6.	2002	2003	2004	2005	2006
Saksbehandlingstid (Strasak)	307	409	176	331	465

Positive påtalevedtak

I 2006 ble det truffet 79 positive påtalevedtak. Tabellen nedenfor viser fordelingen av påtalevedtak de fem siste årene.

7.						
Positive påtalevedtak (Økostraff)						
Antall personer/foretak						
		2002	2003	2004	2005	2006
Tiltale		47	56	30	30	38
Begjæring om tilståelsesdom		2	1	5	-	5
Forelegg – enkeltpersoner		36	18	15	15	20
Forelegg – foretak		14	16	10	7	16
Påtaleunnlatelse		4	5	6	2	-
Sum		103	96	66	54	79

Rettskraftige avgjørelser

I 2006 hadde ØKOKRIM rettskraftige avgjørelser mot 58 personer og foretak. Tabell åtte på side elleve viser fordelingen av de rettskraftige avgjørelsene de fem siste årene.

I 2006 utgjorde de rettskraftige bøtene mot personer og foretak til sammen 24 840 000 kroner. Tabell åtte på side ti viser også rettskraftige bøter i ØKOKRIMs saker de fem siste årene.

Det er et overordnet mål å sørge for at gjerningspersonene ikke får beholde fortjenesten av sine straffbare handlinger. Det er derfor en viktig oppgave å sikre inndragning av vinning, erstatning til fornærmede, videreformidling av opplysninger til skatte- og avgiftsmyndighetene for etterligning eller fastsettelse av tilleggs katt-/avgift og videreformidling av opplysninger til bostyrer som kan gi grunnlag for omstøtelse og erstatningskrav.

I 2006 var målet at minst 40 % av de personer og selskaper som det reageres mot i ØKOKRIMs egne saker, bør ilegges inndragning og/eller erstatning og/eller på annen måte fratras utbyttet av de straffbare handlingene. Resultatet i 2006 var 28 %. I 2006 utgjorde rettskraftig inndragning i ØKOKRIMs saker til sammen ca. 4 691 millioner kroner, mens rettskraftig idømt erstatning utgjorde ca. 36 114 millioner kroner. Tabell åtte på side ti viser også rettskraftige beløp for inndragning og erstatning i ØKOKRIMs saker de fem siste årene.

8.					
Rettskraftige avgjørelser (Økostraff)					
Antall personer/foretak					
	2002	2003	2004	2005	2006
Dommer mot person	32	33	44	40	24
Dommer mot foretak	1	2	4	2	1
Vedtatte forelegg mot person	38	13	22	12	17
Vedtatte forelegg mot foretak	18	15	9	7	11
Fullstendig frifinnelse	4	4	3	3	3
Påtaleunntatelser	4	6	6	2	2
Sum	97	73	88	66	58
Rettskraftige bøter (Økostraff)					
	2002	2003	2004	2005	2006
	6 955 000	10 506 000	28 639 000	15 794 115	24 840 000
Rettskraftig inndragning/erstatning (Økostraff)					
	2002	2003	2004	2005	2006
Inndragning	23 217 797	9 777 756	17 924 872	23 446 786	4 690 709
Erstatning	53 579 825	16 383 935	82 506 086	19 394 933	36 113 782

Domfellelsesprosent

Tiltale skal bare tas ut når den påtaleansvarlige er overbevist om at siktede er skyldig, og at dette kan bevises i retten. De fleste saker bør derfor ende med domfellelse. En domfellelsesprosent på tilnærmet 100 ville imidlertid indikere at påtalemyndigheten er for tilbakeholden med å reise sak. Ikke minst gjelder dette i ØKOKRIMs saker, som ofte reiser nye tolkningsspørsmål som ikke har vært prøvd i rettsapparatet tidligere.

Domfellelsesprosent regnes ut fra rettskraftige dommer. I 2006 var målet at andelen frifinnende dommer ikke skulle overstige ti prosent. Prosenten regnes av samtlige tiltaleposter. I en dom kan man bli frifunnet for enkelte poster og domfelt for de øvrige. Frifinnes tiltalte for eksempel for halvparten av postene i tiltalen, gir dette en domfellelsesprosent på 50. Frifinnelsesprosenten i 2006 var 16. ØKOKRIM oppnådde dermed fellende dommer i 84 prosent av sakene i 2006.

Tabellen nedenfor viser domfellelsesprosenten de fem siste årene.

9.					
Domfellelsesprosent (Økostraff)					
	2002	2003	2004	2005	2006
	98	88	90	73	84

Bistand

De fleste saker som gjelder økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet, etterforskes lokalt. Etter anmodning fra et politidistrikt kan ØKOKRIM yte bistand til den lokale etterforskingen og irettføringen. Bistanden kan variere fra noen få timers rådgivning fra én ØKOKRIM-medarbeider til omfattende etterforskningsstøtte fra flere ØKOKRIM-medarbeidere over mange måneder. Bistand ytes også til påtalemessige vurderinger og unntaksvis til aktorater. ØKOKRIM yter også bistand i andre saker hvor finansiell etterforskning kan være aktuelt, blant annet for å sikre at utbyttet fra den straffbare handlingen inndras. Videre omfatter bistandsvirksomheten oppfølging av rettsanmodninger eller politianmodninger fra utlandet. I 2006 har ØKOKRIM gitt bistand til blant annet Australia, Danmark, Nederland, Sveits, Polen, Sverige og Tyskland med innhenting av dokumentasjon, avhør av vitner med videre.

ØKOKRIMs bistand til politidistriktene i konkrete saker skal ikke bare bidra til å løse sakene, men også medvirke til at politidistriktene utvikler kompetanse som beholdes og vedlikeholdes, slik at de etter hvert kan behandle flere saker selv.

ØKOKRIM har i perioden 2003 til 2006 bistått politidistriktene med å etablere tverrfaglige team som skal etterforske økonomisk kriminalitet.

I 2006 tok ØKOKRIM inn 60 bistandssaker, fordelt på 15 politidistrikter og 20 andre eksterne enheter i inn- og utland.

Tabellen nedenfor viser fordelingen av bistandssakene etter sakstype de fem siste årene.

10. Sakstype (Økobistand)	2002	2003	2004	2005	2006
Bedrageri/utroskap	12	20	20	10	6
Underslag	3	5	1	1	1
Forbrytelser i gjeldsforhold – regnskapsøvertredelser	4	6	3	4	2
Skatt – merverdiavgift – toll	31	21	8	12	6
Verdipapirhandel - finans	-	-	2	2	2
Konkurranse	-	1	-	-	-
Heleri – hvitvasking	12	7	4	1	2
Dokumentfalsk	1	-	-	-	1
Økonomisk kriminalitet – annet	4	3	3	3	5
Datakriminalitet – beskyttelsesbrudd	3	3	1	-	-
Datakriminalitet – annet	-	3	2	-	-
Forurensning	13	6	9	3	4
Naturkriminalitet	29	11	5	2	3
Kulturminnekriminalitet	6	6	3	2	7
Arbeidsmiljøkriminalitet	22	4	-	2	3
Annen miljøkriminalitet	7	2	8	12	6
Annet	14	12	6	2	7
Ren datateknisk eller annen teknisk bistand	223	144	177	4	5
Sum	384	254	257	60	60

Rapporter om mistenkelige transaksjoner

ØKOKRIM har som oppgave å motta og behandle rapporter om mistenkelige transaksjoner (MT-rapporter) i henhold til hvitvaskingsloven. ØKOKRIM bearbejder opplysninger i rapportene og gjør dem tilgjengelige for politiet, kontrollorganene og andre lands hvitvaskingsenheter. De som har plikt til å rapportere til ØKOKRIM, er blant annet finansinstitusjoner (for eksempel banker, meglerforetak og forsikringsselskaper), advokater, eiendomsmeglere, revisorer, regnskapsførere og forhandlere av dyre gjenstander som mottar kontant betaling på 40 000 kroner eller mer. Rapportene benytter ØKOKRIM og det øvrige politiet som etterretningsinformasjon eller sporsted i etterforskning av ulike straffesaker.

I 2006 mottok ØKOKRIM 7 042 rapporter om mistenkelige transaksjoner. 1 662 rapporter kommer fra finansinstitusjoner m.m., 3 941 fra Money Transfer aktører og 1 439 fra valutavekslingsaktører. Money Transfer-rapporter er rapporter om overføringer av kontanter til og fra utlandet.

Tabellen nedenfor viser hvor mange rapporter ØKOKRIM har mottatt de fem siste årene, hvor mange rapporter som har blitt anvendt i verserende straffesaker, og hvor mange rapporter som har ført til at det ble åpnet ny straffesak. Samt antallet rapporter anvendt i etterretningssaker.

11.	2002	2003	2004	2005	2006
MT-rapporter fra rapporteringspliktige					
Finansinstitusjoner m.m.	1 291	946	969	1 218	1 662
Money Transfer aktører	-	2 513	4 115	2 512	3 941
Valutavekslingsaktører	-	-	998	1 163	1 439
Sum	1 291	3 459	6 082	4 893	7 042
Rapporter vedlagt verserende straffesak	60	57	95	32	
Rapporter som har ført til at det ble åpnet ny straffesak	130	125	104	67	
Rapporter anvendt i straffesak (nye og vedlagte)					76
Rapporter anvendt i etterretningssak*					302

* Ny kategori fra 2006.

Kompetanseutvikling, opplysningsvirksomhet og forebyggende arbeid

ØKOKRIM driver en omfattende ekstern opplærings- og opplysningsvirksomhet i form av foredrag og innlegg på møter, konferanser og seminarer. Slike opplærings- og informasjonstiltak har ikke minst en forebyggende virkning. Noen medarbeidere ved ØKOKRIM skriver også fagartikler, -bøker og debattinnlegg.

Mange av medarbeiderne ved ØKOKRIM deltar som kursledere og forelesere på fagområder som er knyttet til deres arbeid ved enheten. Blant annet underviser flere av ØKOKRIMs medarbeidere ved Politihøgskolen og for skatteetaten, næringslivet og andre samarbeidspartnere.

ØKOKRIMs hjemmeside benyttes aktivt til å legge ut informasjon om dommer og andre nyheter, samt til å informere om og advare mot ulike former for kriminalitet (f eks "Nigeria-bedragerier", investerings-bedragerier og ulike former for nettsvindel).

ØKOKRIMs kommunikasjonsrådgiver koordinerer sammen med desken ØKOKRIMs informasjonsvirksomhet. Kommunikasjonsmedarbeideren besvarer og videreformidler henvendelser fra pressen, og desken besvarer blant annet henvendelser fra personer som har blitt utsatt for bedrageriforsøk. Informasjon om den enkelte straffesak gis i stor grad av påtaleansvarlig, mens uttalelser om policyspørsmål som regel gis av ledelsen.

Nr. 18 i skriftserien *Så klart – Språkopplysning for politiet og påtalemyndigheten* ble utgitt i 2006.

Når det gjelder økonomisk kriminalitet, har ØKOKRIM i 2006 blant annet

- undervist ved Oslo politidistrikts trainee-prosjekt
- undervist på studier ved Politihøgskolen
- arrangert to fagseminarer for økoteamene i politidistriktene
- arrangert to todagers fagseminar for politi- og bistandsrevisorene samt revisorene i skatteetaten
- holdt ett tre-dagers kurs i grunnleggende økonomietterforskning for Troms politidistrikt
- holdt et heldags foredrag i operativt samarbeid mellom politi og skatteetaten i Nord-Norge
- vært medarrangør av to to-dagers kurs for skatteetaten og politiet i samarbeid med Politidirektoratet og skatteetaten.
- utgitt nyhetsbrevet *Hvitvaskingsnytt* (informasjon til meldepliktige institusjoner) fire ganger
- holdt foredrag og undervist for diverse meldepliktige jfr. Hvitvaskingslovens § 4
- vært medarrangør på Finansnæringens hovedorganisasjons hvitvaskingsseminar
- avholdt kurs for inspektører og saksbehandlere i Fiskeridirektoratet i bevissikring, rapportskrivning og opptreden i retten
- seminar om korrupsjon for jurister og etterforskere ved Oslo politidistrikt

Når det gjelder miljøkriminalitet, har ØKOKRIM i 2006 blant annet

- undervist i etterforskning av miljøkriminalitet på Politihøgskolens grunnkurs
- avholdt fagseminar om miljøkriminalitet for politidistriktenes miljøkoordinatorer og miljø-jurister
- utgitt fire numre av tidsskriftet *Miljøkrim* (til påtalemyndigheten, politiet, oppsynsmennene, kommunene og miljøforvaltningen)
- utgitt fem numre av det elektroniske nyhetsbrevet *Miljønytt* (til politidistriktene). Dette ble på slutten av året delvis erstattet av intranettportalen Politiets Miljønett.
- holdt foredrag om arbeidsmiljøkriminalitet for alle landets påtaleledere
- deltatt på flere møter i Miljøforum (tverrfaglig samarbeidsforum på politidistriktsnivå)

Hospitering

ØKOKRIM har hospitantstillinger for etterforskere, påtalejurister og politirevisorer fra politidistriktene. Formålet med hospitantordningen er å utvikle kompetansen hos ansatte ved andre politidistrikter når det gjelder etterforskning og iretteføring av saker som dreier seg om økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet. Hospiteringstiden er ett år, og inntak av nye hospitanter skjer så langt det er mulig i januar hvert år. Hospitantene tjenestegjør vanligvis ved ett til tre team i løpet av hospiteringsperioden. I 2006 har ØKOKRIM hatt to hospitanter fra politidistriktene.

I tillegg har ØKOKRIM i 2006 hatt to hospitanter fra skatteetaten. Disse har hospitert ved enheten i ca. et halvt år.

Samarbeid med kontrollorganene

ØKOKRIM har et omfattende samarbeid med ulike kontrollorganer, både i generelle spørsmål og konkrete saker. Ledelsen ved ØKOKRIM har faste, halvårslige møter med ledelsen i Kredittilsynet, Skattedirektoratet, Toll- og avgiftsdirektoratet og Konkurransetilsynet. ØKOKRIM har kontakt også med flere andre kontrollorganer på mindre regelmessig basis.

ØKOKRIM arbeider også, gjennom møte- og foredragsvirksomhet, med å forbedre kontakten mellom økoteamene i politidistriktene og de lokale kontrollorganene og andre naturlige samarbeidspartnere.

Rådgivning overfor sentrale myndigheter og andre

En av ØKOKRIMs oppgaver er å være rådgivende organ for sentrale myndigheter. Hvert år skriver ØKOKRIM flere høringsuttalelser. ØKOKRIM deltar også i ulike utvalg og arbeidsgrupper. I 2006 har ØKOKRIM deltatt blant annet i

- Rådet for samordnet bekjempelse av organisert kriminalitet (ROK)
- Konkursrådet
- Embetsmannsgruppen mot økonomisk kriminalitet (EMØK)
- Næringslivets sikkerhetsråd (NSR)
- Sentralt forum for samarbeid mellom politi/påtalemyndighet og skatteetaten
- Sentralt Tverretattlig Samarbeidsforum (STSF), som er et møtested for aktører innenfor miljøforvaltningen
- Altinn styringsråd, som er et samarbeidsforum for å videreutvikle Altinn som et nettsted for rapportering til det offentlige

Internasjonalt samarbeid

Etterforskning av komplekse saker med forgreninger til utlandet forutsetter at ØKOKRIM har kontakt og samarbeid med utenlandske politimyndigheter. I tillegg til samarbeid i konkrete saker deltar ØKOKRIM i internasjonalt samarbeid av mer generell karakter på ulike områder.

Når det gjelder økonomisk kriminalitet, har ØKOKRIM i 2006 blant annet

- deltatt på Nordisk økokonferanse
- vært kontaktorgan i Norge for internasjonal rettshjelp i henhold til Europarådets strafferettslige konvensjon mot korrupsjon (1999) og OECD-konvensjonen mot bestikkelser av utenlandske offentlige tjenestemenn (1997)
- deltatt på IAACA-konferanse (International Association of Anti-Corruption Authorities)
- deltatt i Europols ekspertgruppe vedrørende timeshare-bedragerier
- vært det nasjonale, sentrale organ for behandling av bistandsanmodninger på grunnlag av Europarådets hvitvaskingskonvensjon av 1990
- deltatt i den norske delegasjonen i FATF (Financial Action Task Force)
- deltatt i Egmont Group (samarbeid mellom nasjonale hvitvaskingsenheter)
- deltatt i en undergruppe til den norsk-russiske fiskerikommisjonen

- avholdt seminar i internasjonalt etterforskingssamarbeid for russisk politi og påtalemyndighet i Murmansk
- deltatt i Interpols arbeidsgruppe mot hvitvasking og finansiering av terrorisme

Når det gjelder miljøkriminalitet, har ØKOKRIM i 2006 blant annet

- hatt formannskapet i ekspertgruppen for bekjempelse av miljøkriminalitet i Østersjølandene (Baltic Sea Task Force)
- vært representert i to undergrupper i Baltic Sea Task Force-samarbeidet (ulovlig grensekryssende handel med farlig avfall og oljeforurensning fra skip)
- vært representert med leder i en Interpol prosjektgruppe som arbeider med straffeutmåling i miljø saker
- vært representert i North Sea Network som arbeider med regelverk og håndheving av forurensning fra skip i Nordsjøen
- deltatt i Impel-TFS – et EU nettverk som håndterer regelverket mot grensekryssende transport av farlig avfall

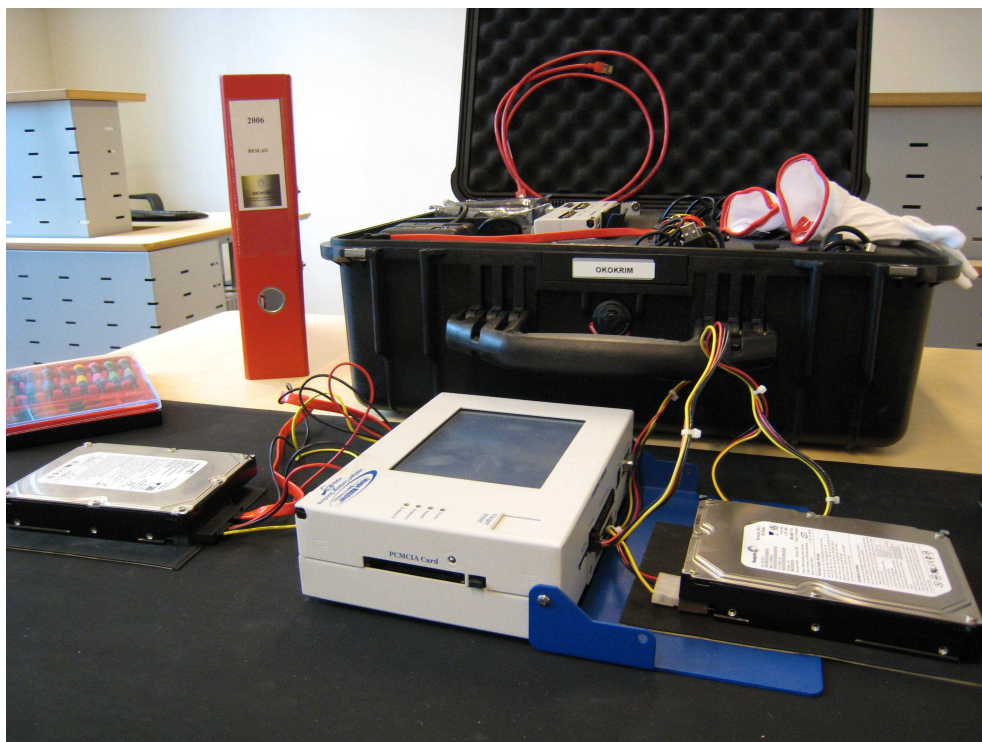

Foto: Roger H. Olsen, ØKOKRIM, Dataavdelingen

Sikring av elektronisk lagret materiale er viktig i de fleste økonomiske straffesaker. Bildet viser en enhet for speilkopiering av alt innhold i en harddisk.

ØKONOMISK KRIMINALITET

Økonomisk kriminalitet omfatter blant annet

- grove bedragerier
- misbruk av offentlige støtteordninger (subsidiebedragerier)
- regnskaps- og revisjonslovbrudd
- konkurstriminalitet
- skatte-, avgifts- og tollunndragelser
- kriminalitet knyttet til verdipapirmarkedet
- konkurransekriminalitet
- korrupsjon
- utroskap og underslag
- hvitvasking

Noen egne saker fra 2006

Grove bedragerier

I november ble en nordmann bosatt i Sveits dømt i tingretten til fengsel i seks år for grovt bedrageri og påvirkning av vitner i straffesak. Han ble også fradømt retten til å drive næringsvirksomhet for alltid, og må betale erstatning på ca. 20 millioner kroner. Mannen hadde i 2003 forledet en amerikansk borger til å inngå en investeringsavtale ("Profit Participation Agreement"), og til å gi ham råderett over 10 millioner US dollar, under foregivende om garantert avkastning på 300 prosent årlig. Av disse pengene brukte han ca. 22 millioner kroner på private formål, før ØKOKRIM etter noen dager mottok en rapport om mistenkelige transaksjoner og beslagla kontoen. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Misbruk av offentlige støtteordninger (subsidiebedragerier)

I november 2006 ble selskapene Nordtrafikk Maritim AS, Nordtrafikk AS, Nordtrafikk Buss AS, samt tre ledende/tidligere ledende ansatte, tiltalt for grovt bedrageri for uberettiget å ha krevd og mottatt offentlig tilskudd fra staten og Nordland fylkeskommune til ferjedrift. Tiltalen bygger på at det i forbindelse med fastsettelsen av tilskuddet til driften i perioden 1995 til 2003 ble overrapportert utgifter og underrapportert inntekter på til sammen ca. 22 millioner kroner. I november 2005 ble det inngått forlik mellom Staten/Nordland fylkeskommune om tilbakebetaling av dette beløpet. Sakene er ved utløpet av 2006 ikke berammet.

Regnskaps- og revisjonslovbrudd

I desember ble en partner i revisjonsfirmaet KPMG AS dømt i tingretten til fengsel i 30 dager for overtredelser av revisorloven og regnskapsloven. Lovbruddene ble begått under partnerens revisjon av bl.a. Finance Credit AS sine regnskaper for årene fra 1999 til 2001. ØKOKRIMs påstand om foretaksstraff for revisjonsfirmaet for de samme lovbruddene ble ikke tatt til følge, og firmaet ble frifunnet. Dommen for så vidt gjelder revisjonsfirmaet er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Konkurstriminalitet

Sponsor Service ASA ble tatt under konkursbehandling i 2003. I august 2006 ble tidligere konsernsjef og økonomidirektør i selskapet domfelt i tingretten for grove bedragerier, investorbedragerier og

grove regnskapsovertredelser i perioden før konkursen. Konsernsjefen ble dømt til fengsel i fem år og inndragning av ca. 620 000 kroner. Økonomidirektøren ble dømt til fengsel i ett år hvorav ni måneder betinget. Regnskapene var manipulert blant annet ved inntektsføring av kontrakter som ikke var reelle, og ved overvurdering av eiendeler i selskapet, slik at regnskapet viste et for godt resultat og en overvurdert balanse. Uriktig selskapsinformasjon var ved flere anledninger lagt fram ved opptak av lån/kreditter på til sammen 350 millioner kroner, blant annet ved at regnskaper, prognoser og budsjetter viste et bedre resultat enn det reelle. De to ble også dømt for å ha gitt uriktige opplysninger til investorer i forbindelse med en rettet emisjon. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Skatte- og avgiftsunndragelser

I februar ble tre personer dømt i tingretten til fengsel i henholdsvis sju, tre og to år for grovt skattesvik. To av dem ble også dømt for brudd på regnskapsloven. Hovedtiltalte var regnskapsfører for flere drosjeeiere i østlandsområdet. Han hadde i perioden fra 1999 til 2003 sørget for at det i selvangivelsene til mange drosjeeiere ble oppgitt for lave skattepliktige inntekter. For å legitimere de lave inntektene, hadde han produsert falske skiftlapper. Det unndratte beløpet utgjør til sammen ca. 230 millioner kroner. Videre skal han ha ødelagt oppbevaringspliktig regnskapsmateriale og bokført for lave inntekter i regnskapene. I tillegg til fengsel i sju år for medvirking til grovt skattesvik og flere brudd på regnskapsloven, ble han dømt til å tåle inndragning av 660 000 kroner og fradømt retten til å drive næringsvirksomhet for alltid. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Kriminalitet knyttet til verdipapirmarkedet

Den første høyesterettsdommen angående straffutmåling ved misbruk av innsideinformasjon ble avsagt i september 2006. En tidligere finansdirektør i Reitangruppen AS ble i de lavere rettsinstanser domfelt for egen innsidehandel og tilskyndelse til brorens handel i det børsnoterte selskapet Sense International ASA. ØKOKRIM anket over straffutmålingen fra Borgarting lagmannrett, der domfelte ble ilagt fengsel i 90 dager hvorav 60 dager betinget. Høyesterett skjerpet straffen til ubetinget fengsel i seks måneder. På prinsipielt grunnlag uttalte Høyesterett at ved misbruk av innsideinformasjon "av noe omfang" bør det normalt gis ubetinget fengsel og at man ved fastsettelse av straffenivået i disse sakene bør se hen til mer tradisjonelle økonomiske forbrytelser, som for eksempel økonomisk utroskap. Videre fremheves det i dommen at den lave oppdagelsesrisikoen ved denne typen overtredelser, allmennpreventive hensyn samt bl.a. muligheten for stor og rask gevinst generelt vil være straffskjerpene momenter ved denne typen overtredelser.

Brudd på konkurranselovgivningen

I juni ble det utstedt forelegg til Reinertsen Anlegg AS, Skanska Norge AS, Veidekke ASA og NCC Construction AS på til sammen 19,5 millioner kroner i bøter og til sammen 5,65 millioner kroner i inndragning. Foreleggene gjelder ulovlig prissamarbeid, utstedelse av uriktige fakturaer og regnskapsovertredelser. Saksforholdet går ut på at det i perioden fra 1993 til 1998 var jevnlig kontakt mellom to eller flere av entreprenørene om fordeling av byggeoppdrag. Ordningen forutsatte at tildeling av et oppdrag til en entreprenør medførte at en annen med ledig kapasitet og nødvendig kompetanse/spesialisering ville få senere oppdrag, og/eller at de som tapte oppdragene skulle få godtgjort et beløp som blant annet skulle dekke kostnadene ved å kalkulere tapende anbud. Det ulovlige prissamarbeidet, som gjaldt en rekke byggeprosjekter, var egnet til å påvirke konkurransen i byggebransjen. To av foreleggene er ikke vedtatt.

Korrupsjon

På basis av ØKOKRIMs første tiltalebeslutning etter de nye korrupsjonsbestemmelsene som trådte i kraft i juli 2003, ble tre personer domfelt for korrupsjon i tingretten. En av de domfelte hadde tidligere vært eiendomssjef ved Ullevål Universitetssykehus, utviklingsdirektør i eiendomsavdelingen i NSB BA og prosjektdirektør i ROM eiendomsutvikling. Han ble dømt for grov korrupsjon for å ha mottatt bestikkelser fra en svensk entreprenør, og kickback fra entreprenørselskapet PEAB AS mens han var prosjektdirektør i ROM Eiendomsutvikling. Samlet ble han dømt for å ha mottatt ulovlige ytelser til en verdi av mer enn 900 000 kroner. Han ble også dømt for å ha deltatt på smøreturer betalt av to selskaper som var tilbydere av tjenester til Ullevål Universitetssykehus. Turene, som hver hadde en verdi på ca. 10 000 kroner, ble omtalt som kundepleie. Tingretten la imidlertid vekt på at turene var rene fritidsreiser som ble betalt for en offentlig ansatt eiendomssjef, og at de måtte ansees som "utilbørlige fordeler" og at ytelsene representerte straffbare korrupsjonshandlinger. De to andre personene ble domfelt som aktive bestikkere (den ene ble domfelt etter utroskapsbestemmelsen) til henholdsvis syv og tre måneders fengsel. Dommen er ikke rettskraftig for den tidligere eiendomssjefen.

Utroskap og underslag

Etterforskningen i The 5 Percent Community-saken førte til flere tiltalebeslutninger i 2006. I juni ble fire personer tiltalt for grov økonomisk utroskap mot T5PC Invest AS og PWR Charge AS. I forbindelse med at T5PC Invest AS kjøpte aksjer for 10 millioner kroner i PWR Charge AS, inngikk tre av de tiltalte en avtale om at til sammen 3 millioner kroner av midlene fra T5PC Invest AS skulle fordeles mellom dem. Senere ble ytterligere ca. 1,5 millioner kroner overført til to av de tiltalte. Blant de fire tiltalte er to tidligere styreformenn i henholdsvis T5PC Invest AS og PWR Charge AS. I desember ble det tatt ut tiltale mot tre personer, herunder tidligere styreformann i T5PC Invest AS, for flere tilfeller av grov økonomisk utroskap mot T5PC Invest AS og et datterselskap. Bakgrunnen for tiltalen er at T5PC Invest AS høsten 2003 kjøpte Exente Securities ASA for å etablere et meglerhus som kunne forestå organisert omsetning av T5PC Invest-aksjen. Tiltalen gjelder prinsipielt utroskap mot T5PC Invest ved kjøpet av Exente Securities ASA, utroskap, subsidiært bedrageri ved en uberettiget pengeoverførsel til Exente Securities ASA, samt utroskap mot Exente Securities ASA ved disposisjoner som ble gjort etter at T5PC Invest AS kom inn som eiere. For en av de tiltalte er utroskapstiltalen på rundt 15 millioner kroner, for den andre er den på rundt 13 millioner kroner og for den tredje dreier det seg om medvirkning til utroskap på rundt 3,2 millioner kroner. I desember ble det også tatt ut en tiltalebeslutning mot tidligere styreformann i T5PC Invest AS for investorbedrageri og for å ha spredd uriktige eller villedende opplysninger for å påvirke kurser på verdipapirer. Dette skjedde gjennom medlemsmøter som ble kringkastet på web-tv, samt opplysninger gitt på web-site og i prospekt. I desember ble også den tidligere regnskapsføreren i T5PC Global Market AS tiltalt for regnskaps- overtreddelser. Etterforskningen av T5PC-komplekset er ved utgangen av 2006 fortsatt ikke avsluttet.

Hvitvasking

I april ble en mann dømt i tingrett til fengsel i seks år for hvitvasking, grovt underslag og grovt skatte-svik. Han ble også dømt til inndragning av ca. 24 millioner kroner, og han ble ilagt rettighetstap for all-tid. Mannen var styreformann og daglig leder i to aksjeselskaper. Han ble dømt for å ha bistått med å sikre utbyttet av straffbare handlinger i perioden fra januar 2002 til april 2003 blant annet ved å la selskapene siden fremstå som kjøpere og selgere av mobiltelefoner, og ved å opprette konti i disse selskapenes navn i utenlandske banker. Utbyttet stammet fra merverdiavgiftsbedragerier i Storbritannia, som er anslått å beløpe seg til ca. 85 millioner britiske pund. To personer som mannen hadde overdratt deler av utbyttet til, ble idømt inndragning med til sammen ca. en million kroner. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Andre saker

I november ble to personer domfelt i tingretten for blant annet ulovlig betalingsformidling til utlandet mot vederlag (Hawala-virksomhet). "Hawala" er et system som benyttes for å overføre penger til utlandet utenom det ordinære bankvesenet. De to drev betalingsformidlingen uten tillatelse fra Norges Bank/Kredittilsynet. Til sammen ble det i perioden fra 2001 til 2005 overført ca. 225 millioner kroner fra en rekke personer i Norge til ulike personer/foretak i utlandet. Virksomheten opererte nesten uten dokumentasjon. Dommen gjaldt derfor også brudd på regler om bokføring, regnskapsoppbevaring og årsoppgjør, ved at virksomheten ikke førte regnskap. De to ble dømt til henholdsvis ett år og åtte måneders fengsel og ett år og to måneder, hvorav seks måneder betinget. En av de to ble også domfelt for skattesvik, merverdiavgiftsbedrageri, brudd på skattebetalingsloven og regnskapsførerloven. Han ble også fradømt retten til å drive selvstendig virksomhet, være daglig leder eller inneha ledende stilling i noe selskap for et tidsrom av fem år. Den andre ble i tillegg til å drive ulovlig bankvirksomhet også domfelt for skattesvik, samt hvitvasking og trygdebedrageri. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig

I september dømte tingretten SAS Braathens AS til å betale en bot på 400 000 kroner, og en tidligere salgssjef i selskapet ble dømt til å betale en bot på 30 000 kroner, for misbruk av forretningshemmeligheter som tilhørte konkurrenten Norwegian Air Shuttle ASA. Dommen gjelder forsettlig overtredelse av markedsføringslovens § 7 ved at en e-post som inneholdt forretningshemmeligheter tilhørende Norwegian Air Shuttle ASA ble videreformidlet internt i SAS Braathens AS. Den tidligere salgssjefen sendte e-posten til fire personer i overordnede stillinger i selskapet. Tingretten fant at overtredelsen anses som grov og at den er begått på vegne av selskapet for å fremme foretakets interesser. Retten la vekt på at SAS Braathens AS og Norwegian Air Shuttle ASA er de to eneste aktørene i vesentlige deler av norsk innenriks luftfart, og at lekkasjen/bruken av bedriftshemmeligheter etter sin art har betydelig skadepotensiale i en sårbar konkurransesituasjon. SAS Braathens var også anklaget for uberettiget tilgang til data som tilhørte Norwegian Air Shuttle AS ved en annen anledning, men ble frifunnet for denne anklagen. Dommen er ved utløpet av 2006 ikke rettskraftig.

Noen bistandssaker fra 2006

I 2006 har ØKOKRIM gitt bistand til blant annet

- Vestfold politidistrikt i straffesak mot flere "kataloghaier" som etterforskes for grovt bedrageri, avgiftsunndragelser og regnskapslovbrudd på bakgrunn av masseutsendelse av fakturablanketter i perioden 2004 til 2006 til firmaer i hele Norge, og som har innbrakt dem ca. 25 millioner kroner.
- Helgeland politidistrikt i etterforskning av et korrupsjonsforhold på ca. 1,3 millioner kroner som er prisen på en eksklusiv tilhenger med både camping- og hestetransportdel. Saken har fire siktede i to selskaper i Mo i Rana og en siktet i et selskap i Asker. Forholdet ble opprinnelig avdekket av valgt revisor. Saken skal behandles i tingretten i 2007.
- Nord-Trøndelag politidistrikt i etterforskningen av et selskap hjemmehørende på Stjørdal. Saken omfatter mistanke om flere tilfeller av grov økonomisk utroskap mot eget selskap, samt mistanke

om korrupsjon ved at kontaktpersoner hos en rekke av selskapets kunder har mottatt tilbud om utilbørlige fordeler i kraft av sine stillinger.

- Kripos i etterforskning og hovedforhandling i tingrett og lagmannsrett i en omfattende narkotikasak. Innehaveren av en pizzarestaurant ble dømt for innførsel og omsetning av et større parti narkotika i perioden 2003 til 2005. Ved fastsettelsen av hvor stor omsetningen hadde vært, tok retten utgangspunkt i likviditetsunderskuddet som fremkom gjennom den finansielle etterforskningen. Hans sønn ble også dømt for medvirkning til innførsel og salg av narkotika. Innehaveren ble i tillegg dømt for skatte- og avgiftsunndragelser og regnskapslovbrudd i tilknytning til uteholdt omsetning i virksomheten. Både hovedmannen og hans sønn ble ansett å være ledd i en organisert kriminell gruppe. Hovedmannen ble dømt til 16 års fengsel og inndragning av ca. 2,9 millioner kroner. Sønnen ble dømt til fem års fengsel. Straffutmålingen er anket.
- Kripos i finansiell etterforskning i en sak tilknyttet organisert menneskesmugling. En utenlandsk borger produserte og solgte en rekke falske id-dokumenter, herunder bl.a. norske og utenlandske pass, oppholds- og arbeidstillatelser, identitetspapirer, offentlige brev og bekreftelser herunder politiattester og vitnemål, bankkort og førerkort til forskjellige personer. Han ble dømt for i vinnings hensikt å ha hjulpet utlendinger til ulovlig opphold i Norge og for å ha medvirket til at utlendinger tok arbeid i Norge uten arbeidstillatelse. Han ble dømt til fengsel i fem år og inndragning med 40 000 kroner.

MILJØKRIMINALITET

Miljøkriminalitet omfatter blant annet

- ulovlig forurensning (inkludert næringsmiddelkriminalitet og håndtering av farlig avfall)
- naturkriminalitet (for eksempel ulovlig jakt og fangst, ulovlig inngrep i verneområder)
- kunst- og kulturminnekriminalitet (for eksempel fjerning eller ødeleggelse av kulturminner og overtredelse av plan- og bygningsloven)
- arbeidsmiljøkriminalitet (for eksempel manglende opplæring eller feil ved utstyr som kan føre til død eller personskade)

Noen egne saker fra 2006

Forurensning

I april ble en bedriftsleder dømt i lagmannsretten til fengsel i tre år for grovt bedrageri, utroskap, falsk forklaring og brudd på forurensningsloven og regnskapsloven. I tillegg til fengselsstraff og inndraging av utbytte på fire millioner kroner er mannen også fradømt retten til å drive næringsvirksomhet i fem år. Domfelte var daglig leder og styreformann i en prosesskjemisk bedrift. Mannen ble dømt for grovt bedrageri overfor Statens forurensningstilsyn (SFT), idet han hadde misbrukt refusjonsordningen for spillolje. Han hadde sendt anmodninger om refusjon på uriktig grunnlag. Dette førte til at SFT utbetalte til sammen ca. 22 455 millioner kroner til bedriften. Han ble også dømt for grovt bedrageri mot flere kunder, idet han hadde levert spillolje som holdt en annen kvalitet enn det som var dokumentert. Videre ble han dømt for brudd på forurensningsloven § 78 første ledd fordi han hadde forurenset det lokale kloaknettet og en lokal fjord med oljeholdig og kjemikalieholdig vann, levert farlig avfall sammen med spillolje og lagret spesialavfall ulovlig. Han ble også dømt for brudd på regnskapsloven, fordi han uriktig oppgav i selskapets årsmeldinger at bedriften ikke påvirket det ytre miljø gjennom forurensning utover de gjeldende bestemmelser. Straffutmålings- og inndragningsspørsmålet skal prosederes for Høyesterett i 2007.

Næringsmiddelkriminalitet

I juni 2006 ble kjøttvareprodusenten Gilde ilagt et forelegg på to millioner kroner for brudd på matloven. Produsenten hadde sendt ut ca. 1 500 kg spekeprodukter som Mattilsynet hadde nedlagt forbud mot å omsette. E. coli-bakterien ble opprinnelig påvist i morrprodukter fra den aktuelle produsenten. På grunnlag av en faglig vurdering kom Mattilsynet til at det var fare for krysskontaminering av denne bakterien til andre spekeprodukter. Dette førte til at det omsetningsforbudet som opprinnelig bare gjaldt morrprodukter, ble utvidet flere ganger. Bruddet på omsetningsforbudet medførte at produkter som Mattilsynet mente kunne utsette forbrukerne for en mulig helsefare, likevel kom ut på markedet.

Naturkriminalitet

I februar ble en mann dømt i tingretten til fengsel i 40 dager, hvorav 19 dager ble gjort betinget, for heleri av vevs- og hårprøver av ulv og for brudd på våpenloven. Vevs- og hårprøvene tilhørte Viltfondet. Retten fant det bevist at prøvene enten kom fra ulovlig felt ulv, eller fra ulv som hadde omkommet på annen måte, men funnet av noen som hadde tilegnet seg prøver uten å melde fra til viltneemnda.

Kunst- og kulturminnekriminalitet

I november ble to grunneiere og en entreprenør som utførte sprengnings- og gravearbeider på en boligeiendom i Bergen ilagt forelegg for overtredelse av kulturminneloven og plan- og bygningsloven. Eierne hadde fått avslag på en søknad om å anlegge parkeringsplass på eiendommen med den begrunnelse at det tidligere var gjort funn av kulturminner et annet sted på eiendommen, og at potensialet for nye funn dermed var stort. Eierne lot likevel en entreprenør starte utgravning til en parkeringsplass på det aktuelle stedet. Kommunen oppdaget arbeidet, og de ble umiddelbart stanset. Undersøkelser viste at jordbrukslag fra før 1 537 var skadet. Grunneierne ble ilagt forelegg på henholdsvis 50 000 og 90 000 kroner. Entreprenøren ble ilagt et forelegg på 20 000 kroner og entreprenørselskapet ble ilagt et forelegg på 250 000 kroner. Ingen av foreleggene er vedtatt og saken er sendt til berømmelse.

Foto: Arne Slettvåg, Fiskeridirektoratet, region Møre og Romsdal

Fiskeoppdrett er en stor næring langs hele norskekysten. Rømt oppdrettsfisk utgjør et alvorlig problem, og i enkelte tilfeller kan det karakteriseres som alvorlig miljøkriminalitet. For ØKOKRIMs miljøteam er straffesaker innen oppdrettsnæringen et prioritert område. Bildet viser deler fra et havarent oppdrettsanlegg.

Arbeidsmiljøkriminalitet

I november ble et kranselskap dømt i tingretten til å betale en bot på 400 000 kroner for flere brudd på arbeidsmiljøloven. Under demontering av en tårnkran i mai 2005 falt kranens bakre del ned, og to montører omkom. Forholdene i dommen gikk blant annet på at selskapet hadde unnlatt å vurdere hvilke risikomomenter en nyinnkjøpt kran representerte for montørene og at selskapet ikke hadde iverksatt nødvendige tiltak for å redusere risikoen ved demonteringen. Videre ble selskapet domfelt for ikke å ha oversatt demonteringsanvisningen til norsk. I forlengelsen av dette ble også selskapet dømt til å tåle inndragning med det beløp det anslagsvis ville ha kostet å oversette anvisningen, i dette tilfellet 57 600 kroner.

Noen bistandssaker fra 2006

ØKOKRIMs miljøteam har blant annet bistått

- Hordaland politidistrikt i etterforskning av kulturminnesak i Jondal kommune. Ryddig av trasé for rørgate til fremtidig minikraftverk medførte ødeleggelse på stølsveg som var et automatisk fredet kulturminne.
- Romerike politidistrikt i etterforskning av en sak som gjaldt ulovlig felling av totalfredete dyr.
- Agder politidistrikt i etterforskning av en forurensningssak i Grimstad der fisk i en liten elv døde som følge av ulovlige utslipp.
- Gudbrandsdal politidistrikt i etterforskning av en arbeidsulykke der to personer ble utsatt for en arbeidsulykke under arbeid med driving av en tunnel.
- Politidistriktene i Sunnmøre, Sør-Trøndelag og Midtre Hålogaland i etterforskning av næringsmiddelsaker der fiskematprodusenter var anmeldt av Mattilsynet for ulovlig å ha tilsatt nitrattsalt i fisk med lav kvalitet for blant annet å bedre fargen.

ØKOKRIM

Besøksadresse: C.J. Hambros plass 2 B, 0164 Oslo

Postadresse: Postboks 8193 Dep, 0034 Oslo

Telefon sentralbord: 23 29 10 00,

Jourtelefon 952 96 050

Tipstelefon/Desken 23 29 11 00

Telefaks: 23 29 10 01

E-post: okokrim@okokrim.no, desken@okokrim.no

www.okokrim.no, www.politi.no/okokrim og www.riksadvokaten.no

EFEs kontakttelefon: 23 29 14 05

EFEs tipstelefon 23 29 11 00

EFEs telefaks 23 29 11 01